

ting er, at Fordelingen af Arbejdets Udbytte kan under stærk Konkurrence blive mere ulige end ønskeligt for Samfundet. Der kan Staten træde til, og det netop paa den Maade, jeg har antydet, men dog altid saaledes, at det private Initiativ ikke udelukkes. Med andre Ord: Hjælpen maa ydes under Statens Støtte, men det maa ikke blive en saadan direkte Statshjælp som den, her er foreslaaet.

Judenrigsministeren (Skeel): Den foregaaende Diskussion har jo til dels bevæget sig i Sæerer, der ligge det foreliggende Forslag snermere. Jeg skal holde mig til Sagen selv og jeg skal fatte mig i Korthed, dels paa Grund af de faldne Udtalelser, navnlig fra det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Scharling) og Andre, dels ogsaa af Hensyn til den fremrykkede Tid. Jeg maa antage, at de ærede Forslagsstillere ere gaaede ud fra den Forudsætning, at Husmandstanden mere end nogen anden Stand trænger til Prioritetslaan eller Driftslaan. Hvorvidt det forholder sig saaledes eller ikke, skal jeg lade staa hen, men jeg mener nu, at der ogsaa kan være andre Samfundsklasser, som trænge til Laan, og som kunne have den samme Berettigelse som Husmændene til at blive hjulpet af den fælles store Kilde, som nu synes at skulle være udtømmelig, nemlig Statskassen. Smiblerid har jeg Meget tilovers for Husmandstanden, og det skulde være mig kjær, om man kunde komme til at afhjælpe virkelig tilstedeværende Trang til Laan, men jeg vil kun bemærke, at det er ingenlunde sagt, at det at give en Samfundsklasse en lettere Udgang til Laan, er det Samme som at lette Tilstanden for den; thi det er ofte Tilfældet, at en lettere Udgang til Laan er Begyndelsen til en farlig Tilstand for den Samfundsklasse, som er Gjenstand derved, og det er allerede tidligere bemærket, at Laanene ofte ikke blive benyttede i det Diemed, hvortil de angives at skulle anvendes, men at i det Mindste en Del af Laanene svinde bort uden at komme til den Anvendelse, som man egentlig havde tænkt sig. Naar der nu her specielt har været Tale om Driftslaan, saa er det en gammel Erfaring, at Laan til Driften ere meget farlige Laan, naar de benyttes i et videre Omfang, og det har været mange, baade større og mindre, Landmænds Kuin, at man har havt alt for stor Leilighed til at gjøre Driftslaan. Jeg tror derfor, at det vel er værd at tage under meget nøie Overveielse, om det er gavnligt for Husmandstanden i det Hele, at der gives den en alt for let Udgang til Laan, det være sig Prioritetslaan eller Driftslaan. Jeg tror nok, det har sin Nytte, i Særdeleshed for de uerfarne Landmænd, ikke at have altfor let en Udgang til at kunne skaffe sig saadanne Laan; men forudsat, at der virkelig er nogen Trang til Laanene, og at man — hvad jeg ikke er overbevist om — i Virkelig-

heden derved kan virke til Gavn ogsaa for den øvrige Del af Samfundet — thi at Laanene til Husmændene skulde gribe saa vidt om sig, at de skulde kunne løste baade København og Kjøbstæderne, tror jeg ikke, er Tilfældet —, og forudsat, at disse Driftslaan blive anvendte paa en fornuftig og kontrolleret Maade, saa bliver det dog et Spørgsmaal, om det er tilladeligt at anvende Statens Midler i det Omfang, som her er foreslaaet, til Laan til en bestemt Samfundsklasse. Det forekommer mig at være ganske overordentlig uheldigt at anvende Statens Midler, som ere tilveiebragte ved alle Skatteydernes Bidrag, alene til Nytte for en enkelt Samfundsklasse. Det maatte da være, at Nødvendigheden af at opbhelpe en enkelt Samfundsklasse i det Heles Interesse stod langt tydeligere, end den gjør her, og at man ikke kunde naae det Samme ad nogen anden Vej; men jeg er nu af den Mening, at man har en langt bedre og fornuftigere Vej, ad hvilken man kan opnaa dette. Det er allerede antydet af en æretALER, at Kreditforeningerne kunde gjøre det Samme, og jeg skal sige de ærede Forslagsstillere, at det er en Sag, som er under Overveielse. Jeg har havt Besøg af Folk fra Sjælland, som have tænkt paa og forhandlet med flere om i denne Vinter at oprette en Kreditforening for smaa Eiendomsbesiddere, der ganske vist ikke let kunne opnaa Laan i de Instituter, hvorfra de større Landeieendomsbesiddere kunne faae Laan. Jeg vil dog her, da jeg netop nu omtaler dette Punkt, indsthyde den Bemærkning, at det jo er bekjendt, at der nu er en lettere Udgang for smaa Eiendomsbesiddere til at faae Laan, end der tidligere har været, idet der er mange Instituter og mere private Foreninger, som have sat sig det til Formaal netop at laane til de smaa Landeieendomsbesiddere. Jeg kunde nævne flere, som jeg har staaet i Forbindelse med, men desuden er der jo ogsaa Sparekassesevirsomhed paa Landet, og det er jo netop ikke dens mindste Formaal at tilveiebringe Laan til Anbringelse hos smaa Eiendomsbesiddere, hvilket ogsaa sfer i stor Udstrækning, ikke blot som Prioritetslaan, men ogsaa, om man vil, som Driftslaan, hvis man kalder de Laan, som ligge udenfor Prioritetslaan, for Driftslaan, og saaledes synes jeg egentlig Meningen bliver. Men, som sagt, at anvende Statskassens Midler, som ere tilveiebragte ved alle Skatteyderne, til Fordel for en enkelt Klasse i en saadan Grad, som det vilde ske efter Lovforslaget, det forekommer mig ikke bør finde Sted, men jeg vil gjerne indrømme, at der kunde være Anledning til at tage under Overveielse, om der ikke, naar Kreditforeninger for smaa Eiendomsbesiddere blive oprettede, kunde være Anledning til fra Statens Side at komme dem til Hjælp paa en eller anden Maade, henseende til, at det kunde være, at deres Virksomhed kunde være noget vanskelig, og at deres Pa-